

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
-----------------	----

CZĘŚĆ PIERWSZA

Wczesne podróże	15
---------------------------	----

Malarz-czarnoksiężnik. — Impresjonizm epoki kamiennej. — Tajemnica Altamiry. — Zaczarowany Don Marcellino. — Virchow mówi: „Nie!” — Szkicownicy z epoki lodowcowej. — Górnictwo przed czternastu tysiącami lat. — Krzemień i nauka o predestynacji. — Przemysł narzędziowy w epoce kamiennej. — „Światowe znaczenie” Turyngii. — O „kapitalizmie monopolistycznym” epoki kamiennej. — Tabu dalekich dróg. — Wczesne osiągnięcia w dziedzinie transportu i podróży. — Sól, białe złoto gór. — Nowobogacy z Hallstattu. — Bursztyn, „pot słońca”. — Moda kości sioniowej w epoce kamiennej. — Narodziny kupca.

CZĘŚĆ DRUGA

Królewski metal	37
---------------------------	----

Berzelius i kataliza. — Kruszcze koron królewskich. — „Dopełnił się czas”. — Grzeszny Tarszysz. — Atlantyda, Ameryka i księżyc. — Kupcy kreteńscy. — Czy Grecy jedli ryby? — Wynałazek pieniądza. — Adwokat Lizjasz i wielki kapitał. — Głowy wołu — dolary epoki brązowej. — Cyna z Kassyteryd. — Odkrycie Madery. — „I. G. Farben-Industrie” Tyru. — Prorocstwo Izajasza i upadek Tartessos. — Konkurencja pada ofiarą bluffu. — Przemysł złota w Galii. — Filie, przedstawiciele handlowi, walizki z wzorami. — Virchow mówi znowu: „Nie!”. — Wielkie europejskie drogi handlowe. — Podnośniki okrętowe nad Adriatykiem i Morzem Północnym. — Odyseusz w Gdańsku. — Truso, przedhistoryczny Elbląg. — Droga Morze Czarne—Bałtyk. — Skandynawski przemysł metalowy.

CZĘŚĆ TRZECIA

Kraj Boży — Punt i „Wyspy szczęśliwych”	65
---	----

Puderniczka księżniczki. — Napis na nagrobku żeglarza Knemhotepa. — Hyksosi, „wodzowie młodego żołnierskiego pokolenia”. — Hatszepsut obejmuje rządy. — Kanclerz Senmut i jego polityka zagraniczna. — Kadzidło. — Gdzie leżał kraj Boży — Punt? — Hatszepsut mówi o kadzidle, a myśli o złocie. — Tusty tyłek księżnej Puntu. — „Ostrzegawcze słowa egipskiego proroka”. — Indyjskie towary handlowe w Afryce wschodniej. — Okręt pełnomorski Egiptu.

cjan. — Statki z Byblus. — Salomon wie, gdzie leży Ofir. — Tajemnica Simbabwe. — Podróż dokoła Afryki w 600 roku przed Chr. — Ptolemeusz nie wierzy, że słońce stoi na północy. — Kanał Sueski faraonów. — Nowoczesne badania głębin morskich a upadek Krety. — Tyryjska purpura z Wysp Kanaryjskich. — Admirał Hanno w Kamerunie. — Czy goryle rzucają kamieniami? — Punijczycy na Azorach.

CZĘŚĆ CZWARTA

Legenda grecka i co się za nią kryje 103

Kłeska rydwanów bojowych. — Schliemann i strusie jajo. — Księżniczka Medea jako heroina tragedii. — Herakles kradnie jabłka. — Stonehenge i śpiewające łabędzie. — Priam blokuje Dardanele. — Tylko barbarzyńcy noszą długie spodnie. — Scytyjscy pijacy. — Któż to przybywa do Ogigii? — Zarobki Herodota. — Droga do Urgi. — Profesor Piteas z Marsylii. — Gdzie leżało Thule? — Piteas rozwiązuje zagadkę bursztynu. — Problem Morza Erytrejskiego. — Skąd krokodyl nad Indusem? — Aleksander Wielki płynie po dzikiej wodzie. — Odkrycie oceanu. — Mrówki wygrzebuje złoto. — Mały poradnik, jak chwycić słonie. — O tragicznej ironii dziejów.

CZĘŚĆ PIĄTA

Z Rzymu na Daleki Wschód i do Ameryki 143

Rzymianie boją się wody. — Czy Kartagińczycy znali tajemnicę pasatu? — Hotel „Septumanus” w Lyonie. — Rzymscy znawcy bursztynu nad Morzem Bałtyckim. — Waza François, karły i żurawie z bagien nad Nilem. — Bez kompasu przez Ocean Indyjski. — Piloci i latarnie morskie. — Starożytne locje. — Jak długo trwa jedna godzina? — Frachtowce-dwutysięczniki w starożytności. — Rzymskie wskazówki zakotwiczenia w portach indyjskich. — Cejlończycy dziwią się w Rzymie. — Czy Chińczycy mają niebieskie oczy? — Kupcy rzymscy w Pekinie. — Cesarzowa Si-li-szi i gąsienica *bombyx mori*. — Żona Marka Aureliusza nie ma pieniędzy na jedwabną suknię. — Rozpustne kobiety z wyspy Kos. — Drogi podróżnicze do Chin. — Kto popłynie do Singapuru? — Składakiem i ziemno-wodnym jeepem przez Atlantyk. — Co starożytni wiedzieli o Ameryce? — Indianie lądują w Europie.

CZĘŚĆ SZOSTA

Ameryka — Hvíttramannaland, Kraj Białych Twarzy 187

Przecucie śmierci w Temikstitan. — Cortez i doña Marina. — Legenda Majów o Wotanie. — Kim był Quetzalcoatl? — Gudleif Gudlaugson w Hvíttramannaland. — Św. Brandan i król Madoc płyną przez ocean. — „Biali Indianie” w Ameryce. — Jasnowłosi Mandanowie. — Czy Indianie znali koło? — Czerwonoskórzy o europejskich imionach. — Pedro de Candia w Tumbezie. — Kim był Virakocha? — Jasnowłosi Inkowie. — Legenda o białym bogu Bochica. — Zagadka Wyspy Wielkanocnej. — Jasnowłosi Polinezyjczycy. — Kto wprowadził kartofle na Hawaje? — Thor Heyerdahl płynie tratwą przez Ocean Spokojny. — Peru i Polinezja. — Łodzie z pływakiem równoważnikowym i tratwy z balsy. — Inskrypcje fenickie w Ameryce. — Czy Indianie mówili po grecku?

CZĘŚĆ SIÓDMA

Kamień runiczny z Kensingtonu i tajemnica Wikingów grenlandzkich 243
 Odkrycie Olafa Ohmana. — Osobliwy akt notarialny. — „Ordynarne oszustwo!” — woła profesor George O. Curme. — Kim jest Hjalmar R. Holand? — Wikingowie byli w 1362 w Minnesocie? — Czy oszuści mogą też czarować? — *Hällristningar* i *kökkenmöddingar*. — Północnoeuropejska żegluga morska w epoce kamiennej. — Okręty-smoki i jednomasztowe żaglowce. — Kompas Wikingów. — Rzymianie w Islandii? — Wskazówki żeglarskie Wikingów dla podróży do Islandii. — Bajka o „ludzie bez obszaru życiowego” i Harald Jasnowiąty. — Grenlandia, zaulek bez wyjścia. — Dlaczego Hans Egede został apostołem Eskimosów. — Gdzie leży Eystribyggd? — Duńscy archeolodzy na cmentarzach Wikingów grenlandzkich. — Średniowieczna moda europejska w Grenlandii. — Eryk Rudy. — Szkiery Gunnbjörna. — „Zielony Kraj”. — O spisie potraw Normanów grenlandzkich. — Zmiana klimatu w Europie północnej? — Grenlandzkie artykuły eksportowe. — Wielki kapitał i żegluga handlowa w średniowiecznej Norwegii. — Rola Hanzy w żegludze grenlandzkiej. — Watykan i biskup Grenlandii. — Zagadkowy upadek Osiedla Zachodniego. — „Skraelingowie”. Ekspedycje polarne Grenlandczyków. — Biali „Eskimosi”. — Cała ludność ginie z głodu.

CZĘŚĆ ÓSMA

Kraj Wina 307
 Bjarni Herjulfsson pierwszy przepływa przez Atlantyk. — Leif Eriksson żegluguje do Winlandii. — Dzikie wino, łososie i indiańska pszenica. — Czy Winlandia leżała w Massachusetts? — Profesor E. F. Gray i Leifbudir. — Niemieckie źródła o Winlandii. — Wikingowie i rewolwer Colta. — Mr. Dodd i grób z Beardmore. — Co znaczy *leitadi*? — Watykan wiedział o Winlandii. — Paul Knudson i kamień z Kensingtonu. — *Skeleton in armour* Longfellowa. — Okręg Native Copper nad Jeziorem Górnym. — Jeszcze raz o Mandanach. — Czy Magnus jest imieniem indiańskim? — Wikingowie i wyprawa Pininga-Pothorsta. — Czapki burgundzkie w Grenlandii. — Giovanni Caboto odkrywa Marchię. — Bajeczna wyspa Brazil. — Czy Kolumb był w Islandii? — Czy słyszał o wyprawach Wikingów do Winlandii?

CZĘŚĆ DZIEWIĄTA

Z Jotunheimar i Swalbardu do Bagdadu i Kantonu 359
 „Wszystkie miejsca do Zajtun wysprzedane!” — mówi steward Sulejman. — Chińskie dżonki z apartamentami, łazienkami i toaletami. — Student prawa Ibn Batuta odbywa podróż po świecie. — Ibn Batuta i hrabia Feliks Luckner oglądają „sztuczkę z powrozem”. — Ile kosztuje nałożnica? — Żony Ibn Batuty, orzech kokosowy i haszysz. — O satynie, wonnej gałce i jedwabiu. — Chiński pieniądz papierowy jako waluta wewnętrzna. — Co to jest *Konnungskugsgja*? — Skąd Dante zna Krzyż Południa? — Mapa Edrisiego i Księga Rogera. — Skóry białych niedźwiedzi w Egipcie. — Arabskie sprawozdania sportowe z biegów narciarskich w Norwegii. — Ibrahim Ibn Jaqub w Moguncji. — Czy Skandynawia miała walutę arabską? — Mauretański „Baedecker” dla podróży z Magdeburga do Pragi. — Miklagard i Waregowie. — Wikingowie

w Bagdadzie, kapitan Othere w Archangielsku. — Aż do Uralu i Syberii. — „Barwarenk” Arabów. — Kamień runiczny z Hönen. — Czy dziewice zachodzą w ciążę, gdy piją wodę? — Jotunheimar jest ojczyzną gnomów, a „Svalbard” nazywa się „Zimnym Wybrzeżem”.

CZĘŚĆ DZIESIĄTA

Wyprawy krzyżowe, kapitan Jan i Wielki Chan 403
 Kamień z Singanfu. — Ojciec Trigault nie jest fałszerzem. — Tajemnica i dzieje drogi jedwabiu. — Profesor Laktancjusz o amoralności nauki geografii. — O „ładunku uczuciowym” wczesnych opisów podróży. — Kim byli „trzej mędrcy ze Wschodu”? — Chrześcijanie św. Tomasza. — Dlaczego Napoleon nie wybudował Kanału Sueskiego? — Cesarz Justynian uprawia szpiegostwo gospodarcze, ale Persowie są chytrzejsi. — Średniowieczne „Baedekery” do Ziemi Świętej. — Kim jest kapłan Jan? — List okólny kapłana Jana: mistyfikacja czy utopia? — Opowieść o ptaku *sidicus*. — Poselstwo Wielkiego Chana. — Legaci papiescy w Karakorum. — Siedmiogrodzcy „fachowcy” w górach Ałatau. — *Visum fuit mihi, quod evasissem de manibus daemonum*. — Dwaj mnisi dezertują. — „Jeśli umiecie dobrze czarować, to zostanę chrześcijaninem” — mówi cesarz Chin. — Marko Polo marznie na „Dachu Świata”. — Chiński pieniądz papierowy. — Cipangu, wyspa z bajki. — Johannes da Montecorvino zostaje arcybiskupem Chin. — *Alafy* dla chińskiej inteligencji technicznej. — Opis podróży po kraju, w którym pieprz rośnie. — Hanns Schiltberger u pogan. — Bosonodzy mnisi w Astrachaniu.

CZĘŚĆ JEDENASTA

Portugalczykcy i Afryka 457
 O pierwszym niemieckim spisie potraw i o starych przepisach kucharskich. — Codziennie peklowane mięso. — Czy raj leży w Abisynii? — Ujemny bilans handlu Europy ze Wschodem. — Kim są i skąd pochodzą Guanchowie? — Złoto z Sofali. — Malajczycy odkrywają Madagaskar. — Książę Henryk Żeglarz i Afryka. — Jan Mermoz przelatuje przez Pot-au-noir. — Niewolnicy murzyńscy sensacją europejską. — Czy Senegal jest dopływem Nilu? — Portugalczykcy i kapłan Jan. — Diego Cão idzie na całego. — Martin Behaim i astrolabium. — Nowe instrukcje dla wyprawy afrykańskiej. — Benedetto Dei w Timbuktu. — Inflacja w Europie, dom bankowy Centurionów i standard złota. — Antonio Malfante na Saharze. — Portugalia rzuca na stół dwa asy. — Cabo Tormentoso i wyprawa Pedra de Covilhao. — U progu nowych czasów.

<i>Bibliografia</i>	489
<i>Indeks</i>	495
<i>Spis rycin w tekście</i>	501
<i>Spis mappek</i>	503
<i>Spis ilustracji na wkładkach</i>	504